

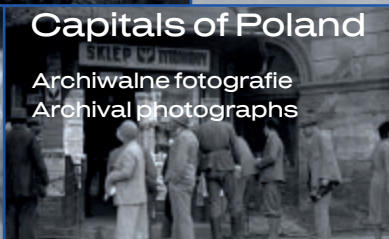

KRAKÓW

Stolice Polski

Capitals of Poland

Archiwalne fotografie
Archival photographs

BoSż

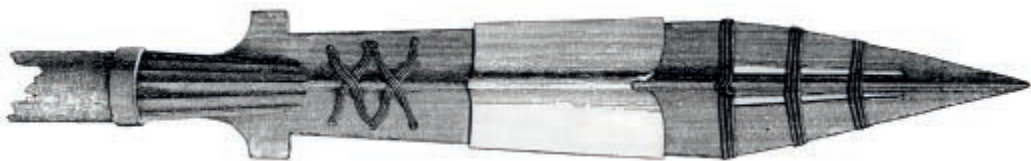
ARCHIWA
PAŃSTWOWE
NARODOWE ARCHIWUM CYFROWE

KRAKÓW

Stolice Polski
Capitals of Poland

Archiwalne fotografie
Archival photographs

BoSz

O stołeczności Krakowa

Kraków stał się miastem stołecznym bardzo wcześnie i pełnił funkcję stolicy Polski najdłużej ze wszystkich polskich miast. Oswald Balzer już ponad sto lat temu zauważał: „Naprawdę od r. 1038 Kraków jest stolicą Polski, jest stałą siedzibą księcia i jego rodziny, miejscem przechowania skarbcza książęcego, miejscem działalności organów centralnych państwowych, czasowo nawet siedzibą metropolity polskiego, a może nawet miejscem koronacyjnym jedynego w tym okresie króla polskiego”. Zdaniem tego historyka przeniesienie stolicy z Gniezna do Krakowa miało charakter aktu jednorazowego, związanego z powstaniem ludowym i najazdem czeskim z 1038 roku. Z kolei według Gerarda Labudy przenoszenie funkcji stołecznych do Krakowa było procesem, i to długotrwałym.

Już u schyłku rządów Mieszka I Kraków – stolica państwa Wiślan – stał się zapewne siedzibą Bolesława Chrobrego, jako władcy dzielnicę wydzielonej mu przez ojca. Do tej koncepcji miał wrócić Bolesław Chrobry w 1013 roku, gdy jego syn Mieszko poślubił Rychezę, siostrzenicę cesarza Ottona III. Względny prestiżowe

On the Status of Kraków as a Capital

Kraków became a capital city very early on and served as the capital of Poland for longer than any other Polish city did. Oswald Balzer noted over a century ago: “Indeed, from 1038 onwards, Kraków was the capital of Poland, the permanent seat of the prince and his family, the repository of the princely treasury, the seat of central state authorities, at times even the seat of the Polish metropolitan, and perhaps even the place of coronation of the only Polish king of that period.” According to this historian, the transfer of the capital from Gniezno to Kraków was a one-off event related to the popular uprising and the Czech invasion of 1038. On the other hand, Gerard Labuda argues that the transfer of the capital’s functions to Kraków was a long-lasting process.

Already towards the end of Mieszko I’s reign, Kraków – the capital of the Vistulan state – had probably become the seat of Bolesław the Brave as the ruler of the district set aside for him by his father. Bolesław the Brave would return to this idea in 1013, when his son Mieszko married Richeza, the niece of Emperor Otto III. For reasons of prestige, it was necessary that a separate duchy be set aside for the young couple. Mieszko and

Włócznia św. Maurycego, przechowywana w Skarbcu Katedralnym na Wawelu

St Maurice’s Spear, kept in the Cathedral Treasury at Wawel

Szczerbiec, miecz koronacyjny królów Polski, przechowywany w Skarbcu Koronnym na Wawelu

Szczerbiec – the coronation sword of the kings of Poland, kept in the Crown Treasury at Wawel

wymagały bowiem wydzielenia dla młodej pary osobnego księstwa. W Krakowie Mieszko i Rycheza rezydowali do czasu swojej koronacji w 1025 roku. Następujący potem okres zamieszania lat trzydziestych XI wieku Kraków prze-trwał najprawdopodobniej dzięki Piastom i ich sprzymierzeńcom, stając się dla powracającego do kraju Kazimierza Odnowiciela (syna Mieszka II) oparciem w procesie restytucji pań-stwo-wości polskiej. W Krakowie rezydował również najstarszy syn Kazimierza Odnowiciela – Bolesław Śmiały. Gall Anonim, pisząc swoją kronikę na dworze Bolesława Krzywoustego, zwracał wyraźnie uwagę na policentryczny układ monar-chii piastowskiej na początku XII wieku. Kraków został przez niego wymieniony jako jedna z *sedes Regni principales* – obok Wrocławia, Sandomie-rza, Gniezna, Poznania i Płocka. Jednak już pod

Richeza resided in Kraków until their coronation in 1025. Kraków survived the ensuing period of turmoil in the 1030s most probably thanks to the Piast rulers and their allies and subsequently sup-ported Casimir the Restorer (son of Mieszko II) in the process of restoring Polish statehood upon his return to the country. Casimir the Restorer's eld-est son, Bolesław the Bold, also resided in Kraków. When writing his chronicle at the court of Bolesław III Wrymouth, Gall Anonim clearly high-lighted the polycentric structure of the Piast monarchy at the beginning of the 12th century. He listed Kraków as one of the *sedes Regni principales* – alongside Wrocław, Sandomierz, Gniezno, Poznań and Płock. However, Kraków had gained definitive primacy over the other centres by the end of Bolesław III Wrymouth's reign. The ruler con-firmed this in his will of 1138; dividing the state

Napoleon Orda, widok na Wawel od strony Wisły

Napoleon Orda, a view of Wawel from the Vistula

Przestrzeń miejska

Urban Space

**Barbakan i Brama
Floriańska, lata 20.
XX wieku**

The Barbican and St
Florian's Gate, 1920s

**Nieistniejący już Hotel
Krakowski przy ulicy
Dunajewskiego 8,
1933**

The former Hotel
Krakowski at
8 Dunajewskiego
Street, 1933

**Collegium Novum
Uniwersytetu
Jagiellońskiego,
przełom XIX
i XX wieku**

The Collegium Novum
of the Jagiellonian
University, turn of the
20th century

**Teatr im. Juliusza
Słowackiego, lata 30.
XX wieku**

The Juliusz Słowacki
Theatre, 1930s

**Widok z wieży Kościoła Mariackiego na
Sukiennice i Wieżę Ratuszową, 1937**

A view of the Cloth Hall and the Town Hall Tower
from the tower of St Mary's Church, 1937

**Zjednoczone Fabryki Maszyn, Kotłów
i Wagonów L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper SA,
1928**

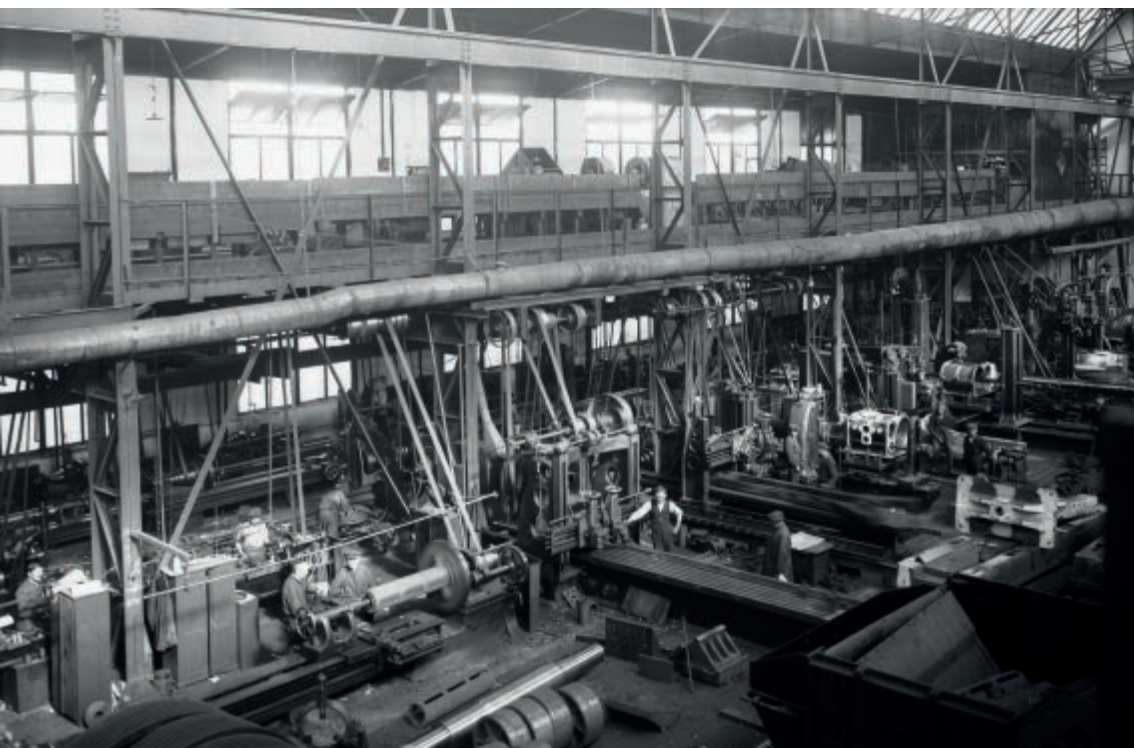
L. Zieleniewski and Fitzner-Gamper United
Machinery, Boiler and Wagon Works, 1928

**Drużyna odkażająca
w fabryce
L. Zieleniewskiego,
przełom lat 20. i 30.
XX wieku**

A decontamination
team at L. Zieleniewski's
factory, late 1920s /
early 1930s

**Zjednoczone
Fabryki Maszyn,
Kotłów i Wagonów
L. Zieleniewski
i Fitzner-Gamper SA,
1928**

L. Zieleniewski and
Fitzner-Gamper United
Machinery, Boiler and
Wagon Works, 1928

**Kazimierz Fiałka na trasie biegu – na Plantach
pod Collegium Novum UJ, 1934**

Kazimierz Fiałka on a running route – in Planty Park,
near the Collegium Novum of the Jagiellonian
University, 1934

**Policjant rozgrzewa
zmarznięte ręce,
trzymając je na ciepłej
masce samochodu,
1932**

A policeman warms his
cold hands by resting
them on the warm
bonnet of a car, 1932

**Przed Pałacem Prasy
przy ulicy Wielopole 1,
1932**

In front of the Press
Palace at 1 Wielopole
Street, 1932

Kraków – przez stulecia serce polskiej państwowości i najdłużej pełniąca swoją funkcję stolica kraju. To tutaj koronowano królów i podejmowano najważniejsze decyzje, tu także kształtowały się losy Rzeczypospolitej. Fotografie zgromadzone w albumie prowadzą przez miasto, w którym historia pozostaje obecna na każdym kroku – od królewskiego Wawelu, przez zabytkowe świątynie i place, po pełne uroku uliczki dawnej stolicy. To fotograficzna opowieść o miejscu, które od wieków inspirowało, zachwyca i pozostaje jednym z najważniejszych symboli polskiej kultury oraz historii.

Kraków – the heart of Polish statehood for centuries and the country's longest-serving capital. It was the place where kings were crowned, the most important decisions taken, and the course of the Polish-Lithuanian Commonwealth was determined. The photographs collected in this album take the reader on a journey through the city where history is present at every turn – from the royal Wawel to historic churches and squares and the charming streets of the former capital. This is a photographic story of a place that has inspired and enchanted people for centuries and remains one of the most important symbols of Polish culture and history.